

Sundheds-, idræts- og kulturudvalget

Drift

Bevillingsområder:

Kultur og fritid

Sundhedsområdet

1. Beskrivelse af området

Nedenstående tabel viser hvilke områder, der er omfattet af bevillingsområdet. Desuden vises budgetbeløbene for 2021:

Mio. kr. 2021-priser	Udgift	Indtægt	Netto
Kultur og fritid	208,8	-35,3	173,6
Servicerammen	208,8	-35,3	173,6
Biblioteker	43,6	-1,9	41,7
Kultur	81,4	-28,6	52,8
Fritid og Idræt	83,8	-4,8	79,0

Servicerammen

Tabellen viser, at der samlet set er budgetteret med udgifter for 208,8 mio. kr. i 2021. Der forventes indtægter for 35,3 mio. kr., hvilket giver et samlet nettobudget på kultur- og fritidsområdet på 173,6 mio.kr.

Aftaleenheder

Mio. kr. 2021-priser	Udgift	Indtægt	Netto
Aftaleenheder i alt	96,0	-26,6	69,4
Randers Bibliotek *)	45,3	-2,5	42,8
Museum Østjylland	22,1	-10,9	11,1
Værket	18,3	-8,5	9,8
Randers Musikskole	10,3	-4,7	5,6

* I forhold til tallet for biblioteker i den første tabel indeholder dette tal også udgifter vedr. Fritidscentret og kulturhusdriften

Biblioteket

Biblioteket er både det fysiske sted for kultur- og informationsformidling og det elektroniske bibliotek, hvor de forskellige serviceydelser tilbydes direkte via internettet.

Biblioteket har ifølge biblioteksloven til formål at "fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet". Det er lovmæssigt forpligtet til at sikre den frie og lige adgang til viden og information.

Randers Bibliotek består af hovedbiblioteket i Kulturhuset, filialer i Krstrup, Dronningborg og Langå samt en bogbus. Bibliotekerne har dels en åbningstid med betjening og dels en udvidet åbningstid med selvbetjening for filialernes vedkommende.

Kulturhuset rummer tre institutioner: Randers Bibliotek, Museum Østjylland og Randers Kunstmuseum. De løbende driftsudgifter til Kulturhuset fordeles forholdsmæssigt mellem de tre institutioner via Kulturhusets budget, der administreres af biblioteket.

Fritidscentret

Fritidscentret blev i 2017 organisatorisk en del af Biblioteket.

Fritidscentret stiller ledige lokaler til rådighed til den frie folkeoplysende virksomhed. Det sker via udlån og udleje af lokaler i henholdsvis Fritidscentret og Helligåndshuset. Endvidere administreres Kulturhuset Langå i samarbejde med en brugerbestyrelse. Både Fritidscentret og Kulturhuset i Langå benyttes også af foreninger uden for folkeoplysningsområdet.

Museum Østjylland

Museum Østjylland er en fusion af Kulturhistorisk Museum Randers, Djurslands Museum i Grenaa og Museet for Syddjurs i Ebeltoft.

Museum Østjylland er et kommunalt ejet, statsanerkendt museum, som drives i fællesskab af Randers, Norddjurs og Syddjurs Kommuner med Randers Kommune som driftsansvarlig. Museet modtager statstilskud efter Museumsloven.

Sundheds-, idræts- og kulturudvalget i Randers Kommune fungerer som museets bestyrelse. Der er etableret et præsidium bestående af formænd og næstformænd for kulturudvalgene i de tre kommuner, repræsentanter for museumsforeningerne i de tre kommuner og for museets personale. Præsidiets råd giver og har indstillingsret over for museets bestyrelse.

Museum Østjylland er som statsanerkendt museum overordnet forpligtet til at belyse forandring, variation og kontinuitet i menneskers livsvilkår fra de ældste tider til nu. Museet skal sikre, at der for nuværende og kommende generationer findes en lokal kulturarv i form af genstande og viden knyttet til livet i byen og på egnen gennem tiderne. Det sker gennem museumslovens fem søjler: indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling.

I Randers omfatter Museum Østjylland foruden aktiviteterne i Kulturhuset, også Håndværksmuseet og Lokalhistorisk Arkiv Randers, ligesom Museum Østjylland er hovedindleder i Fællesmagasinet for museer i Midt- og Østjylland.

Værket

Musik- og teaterhuset Værket er en kommunal institution, hvor aktiviteterne finansieres dels via det kommunale driftsbudget og dels via indtægter fra salg af billetter, sponsorbidrag og udlejning af lokaler. Aktiviteterne omfatter den løbende drift og vedligeholdelse af Værket, arrangementsvirksomhed samt udlejning af lokaler til faste brugere (Randers Teater, Musikskolen og Randers Kammerorkester) samt eksterne arrangører.

I 2016 blev Turbinen ombygget via en stor donation fra Herman Sallings Fond, og samtidig blev Turbinen udnævnt til regional spillested fra 1. januar 2017 i en 4 års periode. Turbinens ansøgning om fortsættelse som regionalt spillested fra 2021-24 blev afslået, hvilket betyder, at der vil ske ændringer fra 2021.

Randers Musikskole

Randers Musikskole er en kommunal musikskole for børn og unge, der også tilbyder undervisning til voksne. Musikskolens formål er at udvikle og fremme elevernes evner og kundskaber gennem sine undervisningstilbud samt i øvrigt at medvirke til fremme af det lokale musikmiljø.

Undervisningen foregår dels på en række folkeskoler og dels i musikskolens lokaler på Værket. Foruden undervisning individuelt eller på hold tilbydes eleverne deltagelse i orkestre og kor.

Fritid og idræt

Områderne fritid og idræt vedrører dels en række kommunalt bestemte områder og dels folkeoplysningsområdet, der er reguleret af folkeoplysningsloven. Folkeoplysningen i Randers skal sikre børn, unge og voksne alsidige tilbud om deltagelse i voksenundervisning og fritidsaktiviteter baseret på det folkelige og frivillige foreningsarbejde. Efter revision af loven i 2011 skal alle kommuner udarbejde en folkeoplysningspolitik, der beskriver folkeoplysningens konkrete vilkår og målsætninger. Se Folkeoplysningspolitikken her: <https://www.randers.dk/media/8283/folkeoplysningspolitik.pdf>

Folkeoplysningen støttes gennem tilskud til undervisning og aktiviteter. Kommunale lokaler stilles til rådighed for foreninger og aftenskoler, og der ydes tilskud til foreningers benyttelse af private lokaler. Der opkræves gebyr for fast brug af kommunale lokaler, og provenuet anvendes til tilskud, ud over det lovpligtige, til foreningernes egne lokaler. Der betales et gebyr for kommunale idrætshaller, svømmehaller og kunstgræsbaner, mens øvrige faciliteter stilles gratis til rådighed for foreninger. Der opkræves betaling for udleje til andre formål.

Byrådet vedtog i 2015, at der hvert år afsættes 2 mio. kr. til styrkelse af breddeidrætten i Randers Kommune. Midlerne til breddeidræt kan anvendes i kommunale, selvejende og foreningsejede faciliteter såvel indendørs som udendørs. I forbindelse med budgetforliget for 2016-19 har forligspartierne ønsket at give yderligere et løft til området, og der er derfor givet en ekstrabevilling på 1 mio. kr., som blev anvendt til nedsættelse af hallejen for foreningerne.

Ved budgettet for 2020-23 er det besluttet at reducere tilskuddet til Randersordningen samt aftenskolerne med 250.000 kr. For en beskrivelse af fordelingen af de afsatte midler henvises til afsnit 3.3.

Randers Kommune yder herudover tilskud til driften af selvejende idrætshaller og forestår selv driften af tre idrætshaller og en multifunktionel atletikhal.

Pasningen af de udendørs kommunale idrætsanlæg og de historiske byparker udføres af private entreprenører.

Randers er Team Danmark Eliteidrætskommune og udvikler talenter gennem særlige skole- og foreningstilbud.

Endvidere er Randers visionskommune for "Bevæg dig for livet", som er et nationalt samarbejde med et mål: Danmark skal være verdens mest aktive nation.

Bevæg dig for livet er et samarbejde med DIF og DGI og på landsplan er projektet støttet af Trygfonden og Nordea-fonden.

Kultur

Der ydes kommunale tilskud til afvikling af teaterforestillinger i Randers både gennem Randers Teaterforening og gennem tilskud til institutioners køb af teaterforestillinger. Staten yder refusion af sidstnævnte tilskud. Gennem teaterordningen 1-til-alle er alle børn og unge sikret adgang til mindst en teaterforestilling hvert år. Der ydes endvidere tilskud til en række teatre, orkestre, musikforeninger og til rytmiske musikgruppers udgifter til øvelokaler og spillesteder, og kunstnerkollektivets brug af fælles atelierer.

Under kultur hører Eventsekretariatet, hvis formål er, gennem et tættere samarbejde mellem kultur og erhverv, at skabe gode rammer for professionelt at udvikle, planlægge og gennemføre arrangementer og begivenheder i Randers.

I Randers Kommunes driftsbudget for Eventsekretariatet indgår kommunens tilskud til Randers Festuge på ca. 0,9 mio. kr. Der er endvidere afsat en pulje til igangsættelse af nye events. Puljen kan anvendes til finansiering af underskudsgarantier eller til konkret støtte til arrangementer på nationalt og internationalt plan, bl.a. topidrætsarrangementer og store koncerter. Midler fra puljen kan frigøres af et udvalg bestående af borgmester, udvalgsformand, kommunaldirektør og kulturdirektør.

Under dette område hører bevillingsmæssigt også en række selvejende institutioner. Randers Kommune yder tilskud til Randers Kunstmuseum, Randers Teater, tidligere Randers Egnsteater (herunder tilskud til talentskole), Randers Kammerorkester og Gaia.

Ud over tilskud til teater og musik yder Randers Kommune på kulturområdet også tilskud til en række andre kulturelle opgaver, herunder skulpturer, springvand, Nordisk Venskabsbyuge, Malvinas Hus, Asfergladen, forsamlingshuse, musik og teaterforeninger, lokalhistoriske arkiver, børnekulturugen, Levende Sommer mv.

Randers Kommune udgør sammen med Viborg, Silkeborg og Horsens Kommune Kulturregion Østjysk Vækstbånd, der med 50 pct. statsrefusion gennemfører tværgående kulturprojekter i regionen. Det kommunale bidrag er 0,5 mio. kr. årligt.

Der er afsat midler til imødekommelse af konkrete ansøgninger til kulturprojekter.

2. Budgetmål i 2021 for Sundheds- idræts- og kulturudvalget på kultur og fritidsområdet (godkendt på mødet den 20. maj 2020)

Sundheds-, idræts- og kulturudvalget godkendte på mødet den 20. maj 2020, at budgetmålene fra 2020 videreføres uændret til 2021.

Budgetmål				
Flere aktive borgere i Randers				
Begrundelse/udbygning				
Analyse af udviklingen af idrætsforeningerne i Danmark. Ved at styrke foreningslivet og forbedre idrætsfaciliteter i Randers skal flere indbyggere i kommunen dyrke sport og have mulighed for en aktiv fritid. Dette skal ske i relation til "Bevæg dig for livet".				
Politisk(e) målsætning(er)				
Attraktiv bosætningskommune				
Indikator	Vision 2022			Måltal for 2023
	Baseline 2017/2018	Delmåltal 2021	4-årigt måltal for 2022	
<p>MÅL 1: Forbedret placering i undersøgelse om Idrætsforeninger i Danmark. Undersøgelsen "Idrætsforeninger i Danmark - rammer og vilkår" kan identificere regionale forskelle og analysere den enkelte kommune på 21 forskellige parametre. Den samlede score er summen af placeringsscore kommunen har fået på de 21 parametre. Jo lavere score kommunen har, jo flere gode placeringer</p> <p>Målet er at Randers kommune ligger i den bedste halvdel ved næste måling i 2021, hvor placeringen i 2017 var nr. 60</p> <p><i>Måles som placering ud af alle 93 kommuner (ø-kommuner tælles ikke med).</i> <i>*) Måles via DIF hver 4 år kommuneundersøgelse på idrætsområdet</i></p>	Placering som nr. 60 af landets kommuner	*	Placering som nr. 46 af landets kommuner	*

<p>MÅL 2: Stigende medlemstal i kommunens idrætsforeninger <i>Måles som medlemstal over/under 25 år, som er medlem af en idrætsforening.</i></p> <p><i>De seneste år har medlemstallet været fallende i såvel Randers som på landsplan og målet sigter derfor i første omgang imod at stoppe den udvikling.</i></p> <p><i>Måles ved DGI's statistik og sammenholdes med Vision 25-50-75.</i></p>	42.000, heraf ca. 21.000 under 25 år	42.500, heraf ca. 21.250 under 25 år	44.000, heraf ca. 22.000 under 25 år	44.000, heraf ca. 22.000 under 25 år
<p>MÅL 3: De godkendte projekter ved prioriteringen af de afsatte midler til idrætsfaciliteter (19,5 mio. kr.) i perioden 2018-21 skal være gennemført ved byrådsperiodens afslutning. <i>Måles ved, at projekterne er gennemført og budgetterne overholdt</i></p>				
<p>Status/handlinger ift. at nå mål for vision 2022</p>				
<p><i>Budgetmålene foreslås videreført uændret.</i></p>				

*) Måles via DIF hver 4. år, kommuneundersøgelse på idrætsområdet

Budgetmål**Kultur - Øge antallet af borgere, som bruger kommunens kulturinstitutioner og tilbud****Begrundelse/uddybning**

Randers Kommunes kulturinstitutioner er velbesøgte, og således nyder mange borgere allerede godt af de mange tilbud. Institutionerne har løbende fokus på, dels selvstændigt og dels i samarbejde med partnere, at etablere kulturelle aktiviteter og arrangementer, som foregår "ude af huset". Der er et ønske om at øge diversiteten blandt de besøgende og skabe målrettet formidling til potentielle nye brugere.

Politisk(e) målsætning(er)

Flere skal modtage kommunens kulturelle tilbud, der bidrager til livslang læring og demokratisk dannelse.

Indikator	Vision 2022			Måltal for 2023
	Baseline 2017/2018	Delmåltal 2021	4-årigt måltal for 2022	
MÅL 4: Antallet af besøgende ved følgende kulturinstitutioner (Værket, Randers Bibliotek, Museum Østjylland, Randers Teater, Randers Kunstmuseum samt Randers Kammerorkester) forøges i forhold til baseline 2017/18.	Værket: 81.800 Biblioteket: 550.000 Museum Østjylland (Randers): 42.000 Randers Teater: 21.600 Randers Kunstmuseum: 40.000 Randers Kammerorkester: 21.400	Værket: 83.000 Biblioteket: 555.000 Museum Østjylland (Randers): 44.000 Randers Teater: 22.600 Randers Kunstmuseum: 41.000 Randers Kammerorkester: 22.000	Værket: 85.000 Biblioteket: 560.000 Museum Østjylland: 45.000 Randers Teater: 23.600 Randers Kunstmuseum: 42.000 Randers Kammerorkester: 22.400	Som 2022

Status/handlinger ift. at nå mål for vision 2022

Budgetmålene foreslås videreført uændret.

3. Tal og forudsætninger

3.1 Hovedtal på driften

Nedenstående tabel viser budgettet fra 2021 til 2024 (i 2021-priser).

Mio. kr. 2021-priser	2021	2022	2023	2024
Kultur og fritid	173,6	172,7	171,8	171,8
Serviceammen	173,6	172,7	171,8	171,8
Biblioteker	41,7	41,6	41,6	41,6
Kultur	52,8	52,1	51,9	51,9
Fritid og Idræt	79,0	79,0	78,3	78,3

Faldet i udgifterne fra 2019 og frem skyldes væsentligst den gennemførte effektiviseringsbesparelse samt manglende prisfremskrivning.

3.2 Ændringer over år

I budgettet for 2020-23 blev der vedtaget en række besparelser, hvoraf nogle enkelte stiger fra 2020 til 2021 eller senere.

Disse er

1. På biblioteket blev vedtaget en besparelse på 476.000 kr. i 2020 stigende med 530.000 kr. i 2021 til 1.006.000 kr. og yderligere med 130.000 kr. i 2023 til 1.136.000 kr.
Med den vedtagne organisationstilpasning på biblioteket er denne besparelse fuldt ud implementeret
2. Der blev vedtaget en besparelse på Værket fra 2021 på 235.000 kr., som blandt andet vil betyde færre gratis arrangementer.
3. Der er vedtaget en reduktion af tilskud til selvejende institutioner fra 2021 på 240.000 kr. stigende til 350.000 kr. fra 2022.
4. Der er fra 2022 vedtaget besparelser på kulturstøttemidlerne med 105.000 kr.

Endelig er der ikke udmøntede rammebesparelser under kultur og fritid på 668.000 kr. fra 2023.

3.3 Budgetforudsætninger

Tildelingsmodeller

Randersordningen 2020

Randersordningen er Randers Kommunes tilskudsordning til frivillige folkeoplysende foreninger under folkeoplysningsloven. Tilskudsordningen omfatter kursustilskud, medlemstilskud, gebyrordning og ekstra kommunalt lokaletilskud, herunder hallejetilskud.

For at opnå tilskud efter Randersordningen skal foreningen være hjemmehørende i Randers Kommune. Foreningen skal samtidig være godkendt af folkeoplysningsudvalget som en frivillig folkeoplysende forening i henhold til reglerne i folkeoplysningsloven med tilhørende bekendtgørelse og vejledning, og der skal opkræves deltagerbetaling (kontingent).

Foreningen skal have en almennyttig og kontinuerlig aktivitet. Foreningen skal således have planlagte aktiviteter for børn og unge inden for foreningens formål mindst 20 gange årligt fordelt over mindst 5 måneder. Foreninger - udelukkende for medlemmer med handicaps - kan modtage tilskud, uanset at kravet om aktiviteter for børn og unge ikke aktuelt kan opfyldes.

Midlerne til Randersordningen for det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde fastsættes af byrådet efter forslag fra folkeoplysningsudvalget.

Midlerne opdeles i tre puljer:

1. Ekstra lokaletilskud, herunder hallejetilskud.
2. Kursus- og medlemstilskud
3. Udviklingsmidler

Ekstra lokaletilskud

En kommune kan opkræve gebyrer for benyttelsen af kommunale lokaler, hvis indtægten anvendes til forbedring af det lokaletilskud, som skal ydes efter folkeoplysningsloven. Randers Kommune opkræver gebyrer med henblik på at yde ekstra lokaletilskud

Udover hallejetilskud ydes tilskud til sportsskoler, udleje til kommunale institutioner og til hvervingsarrangementer. Foreninger, der har udgifter til egne eller lejede lokaler, får efter folkeoplysningsloven 65 pct. tilskud til de tilskudsberettigede lokaleudgifter. I Randers Kommune er tilskudsprocenten på 65 pct. hævet til 75 pct., bortset fra tilskuddet til energiudgifter, der er på 65 pct.

25-års-reglen:

Hvis en forening har medlemmer over 24 år (ledere, instruktører og bestyrelsesmedlemmer indgår ikke ved opgørelsen), foretages der efter folkeoplysningsloven en forholdsmæssig nedsættelse af lokaletilskuddet. I Randers Kommune er denne nedsættelse ophævet pr. 1. januar 2010 for foreninger, der tilrettelægger og gennemfører aktiviteter for børn og unge under 25 år.

Kursustilskud

Der ydes tilskud med 75 pct. af udgifterne til kurser i Danmark for nuværende og kommende ledere. Tilskud ydes til kursus- og opholdsudgifter. Til hver enkelt person kan der på et år højst ydes tilskud med 30.000 kr. Ud fra foregående års erfaringer afsættes der et beløb til kursustilskud af den samlede pulje til kursus- og medlemstilskud. Hvis beløbet ikke anvendes, overføres

det til følgende års medlemstilskud. Hvis beløbet ikke er tilstrækkeligt, afholdes merudgifterne af de afsatte midler til medlemstilskud.

Lokal kursusvirksomhed:

Der afsættes et beløb svarende til 1/5 af det beløb, der er afsat til kursustilskud, til anvendelse til lokal kursusvirksomhed, foredrag og foreningsudvikling. Beløbet administreres af fritids- og kulturafdelingen.

De lokale kurser retter sig særligt mod de foreninger, der ikke via medlemskab af overliggende kreds- eller landsorganisationer har mulighed for at deltage i lederuddannelse og til tværgående kursusvirksomhed, der medvirker til fortsat udvikling af foreningerne. Eventuelle uforbrugte midler overføres til efterfølgende års medlemstilskud.

Medlemstilskud

Restbeløbet efter fradrag af beløb til ekstra lokaletilskud, hallejetilskud, kursustilskud og udviklingsmidler anvendes til medlemstilskud. Tilskuddet gives til aktive medlemmer i aldersgruppen 0-24 år, som har været kontingentbetalende medlem af foreningen i mindst tre måneder.

Udviklingspulje

Der afsættes en udviklingspulje på 0,4 mio. kr. Puljen kan søges af alle godkendte frivillige folkeoplysende foreninger til initiativer og projekter, der skaber udvikling i foreningernes organisering, aktiviteter, faciliteter mv. Projekter med tværgående indhold og med integration af ikke allerede foreningsaktive personer prioriteres. Fordeling af tilskud foretages af folkeoplysningsudvalget.

Randersordningen revideres en gang årligt for det kommende år efter indstilling fra folkeoplysningsudvalget.

Tilskud til selvejende haller

Tilskudsordningen indeholder flere elementer:

1. Tilskud til ydelser på kommunalt godkendte lån anvendt til opførelse af hallen.
2. Fast tilskud, der består af 3 elementer: Et grundtilskud, et arealtilskud og et tilskud til de haller, der er forpligtede til at stille timer til rådighed for lokale skoler og institutioner.
3. Et variabelt tilskud, der afhænger af det antal timer, som udlejes til godkendte folkeoplysende foreninger.

Formålet med tilskudsmodellen er at sikre en generel tilskudsmodel, der er tilpasset de forskellige forhold uden, at der skal laves en lang række særaftaler. Modellen tilsigter at opfylde to formål: Budgetmæssig stabilitet gennem et forholdsvis stort fast tilskud, så hallerne forud for budgetåret kender hovedparten af indtægtsgrundlaget (og kommunen hovedparten af udgifterne). Og for hallerne et incitament til at sikre størst mulig udlejning ved at timetilskuddet, tillagt foreningernes egenbetaling, mindst dækker marginalomkostningerne ved at holde åbent.

Det forudsættes i tilskudsmodellen, at der udarbejdes en kontrakt mellem kommunen og den enkelte institution. I kontrakten specificeres foruden tilskudsmodellen en række nærmere betingelser for tilskudsydelsen, herunder f.eks. krav til regnskaber, nedbringelse af energjudgifter og udarbejdelse af vedligeholdelsesplaner.

Tilskudsaftale for aftenskolerne i Randers Kommune

Kommunerne er efter folkeoplysningsloven forpligtet til at yde tilskud til aftenskoler, men den enkelte kommune fastlægger selv niveauet.

Der kan efter loven ikke ydes tilskud til undervisning mv., hvis formålet er agitation, behandling, underholdning, forkyndelse eller udbredelse af overtro. Der kan endvidere ikke ydes tilskud til undervisning inden for spil, idræt og sports- og konkurrencepræget virksomhed. Kommunen kan fravige disse begrænsninger og fastlægge nærmere retningslinjer for, hvad der ligger i disse begreber.

Tilskud til den folkeoplysende virksomhed sker på baggrund af tilskudsbrøker. Tilskudsbrøkerne kan efter loven højst være:

1/3 af udgifterne til lærer- og lederløn i den almene undervisning,

8/9 af udgifterne til lærer- og lederløn i handicapundervisningen

5/7 af udgifterne til lærer- og lederløn i instrumentalundervisning.

Folkeoplysningsudvalget har fastsat en anvendelse af de maksimale tilskudssatser i Randers Kommune, bortset fra tilskud til handicapundervisningen, hvor tilskudsbrøken er fastsat til 7/9.

Hvis ansøgningerne om tilskud overstiger budgettet, nedsættes tilskuddet forholdsmæssigt til alle ansøgere.

4. Nøgletal, takster m.m.

4.1 Nøgletal

<i>Regnskab 2019</i>	Udgifter til sport og fritid pr. indbygger	Udgifter til kultur pr. indbygger	Udgifter til folkebiblioteker pr. indbygger
Københavns Kommune	1.134	440	309
Odense Kommune	1.315	922	358
Esbjerg Kommune	1.100	807	383
Randers Kommune	1.170	545	435
Aarhus Kommune	1.342	528	359
Aalborg Kommune	1.301	791	401
Gennemsnit hele landet	1.222	504	427

Af ovennævnte nøgletal ses at Randers kommunes udgifter til såvel sport og fritid som kultur er 3. lavest blandt 6-byerne, men hvor udgifterne til sport og fritid ligger lidt under landsgennemsnittet ligger udgifterne til kultur lidt over landsgennemsnittet.

I forhold til udgifterne til biblioteker har Randers den højeste udgift blandt 6-byerne men ligger på niveau med landsgennemsnittet.

4.2 Takster

Der henvises til den samlede takstoversigt i årsbudgettet på Randers Kommunes hjemmeside:
<https://www.randers.dk/om-os/oekonomi/budget/>

1. Beskrivelse af området

Nedenstående tabel viser hvilke områder, der er omfattet af bevillingsområdet. Desuden vises budgetbeløbene for 2021:

Mio. kr. 2021-priser	Udgift	Indtægt	Netto
Sundhedsområdet	498,7	-3,7	495,0
Serviceammen	120,1	-3,7	116,4
Vederlagsfri fysioterapi	26,2	0,0	26,2
Rehabilitering	23,1	0,0	23,1
Sundhedsfremme og forebyggelse	14,8	-3,4	11,4
Andre sundhedsudgifter	5,3	0,0	5,3
Sundhedspleje	15,9	0,0	15,9
Tandpleje	34,8	-0,3	34,5
Uden for serviceammen	378,6	0,0	378,6
Medfinansiering på sundhedsområdet	378,6	0,0	378,6

Serviceammen

Tabellen viser, at der på sundhedsområdet samlet set er budgetteret med nettoudgifter for 116,4 mio. kr. i 2021.

Randers Sundhedscenter, der er beliggende på Thors Bakke, er samlende for indsatsen på sundhedsområdet.

Randers Sundhedscenter danner rammen for hovedområderne indenfor sundhedsfremme og forebyggelse, sundhedspleje, rehabilitering og tandplejen. Regionale og private sundhedsaktører herunder jordemodercenter, blodprøvetagning, donortapning, mammografi, praktiserende læger/speciallæger, psykologer, apotek mv. har også til huse i sundhedscentret.

Yderligere holder høre- og synssamarbejdet mellem Randers, Favrskov, Norddjurs og Syddjurs også til på Randers Sundhedscenter. Organisatorisk hører samarbejdet under sundhedsområdet, men økonomisk hører det under omsorgsområdet.

Vederlagsfri fysioterapi

Kommunerne betaler udgifterne til den vederlagsfri fysioterapi, som ordineres af de praktiserende læger, primært til handicappede, hvorfor kommunen ikke har væsentlig indflydelse på udgiftsniveauet.

Rehabilitering/genoptræning

Kommunerne har hovedansvaret for det meste af genoptræningen efter hospitalsbehandling, hvor hospitalerne sender genoptræningsplanerne til kommunen.

Genoptræningen foregår primært ved Rehabiliteringsenheden i Randers Sundhedscenter og i det netop åbnede Nelleman-hus under omsorgsområdet. På visse genoptræningsspecialer er genoptræningen specialiseret med henblik på at sikre den størst mulige faglige ekspertise. Fra 1. juli 2018 har borgeren endvidere kunnet vælge en godkendt privat leverandør, hvis ikke genoptræningsplanen har kunnet igangsættes inden for syv kalenderdage.

Endvidere er der iværksat en række rehabiliteringsprogrammer i forhold til personer med KOL, kræft, senhjerneskade, hjerteproblemer, diabetes og lænderyg.

Sundhedsfremme og forebyggelse

Bevillingen dækker en række forebyggende tiltag med henblik på at højne den generelle sundhedstilstand i Randers Kommune, herunder Randers Sundhedshøjskole.

Sundhedsplejen

Alle børnefamilier i Randers Kommune kan hente råd og vejledning hos sundhedsplejen. Sundhedsplejerskerne er særligt uddannede til at arbejde med sundhed hos familier med børn, såvel spædbørn som småbørn og skolebørn.

I forbindelse med fødsler omfatter sundhedsplejens tilbud et besøg i hjemmet under graviditeten samt et antal besøg efter fødslen. Sundhedsplejerskerne fungerer også som konsulenter for daginstitutionerne og tilbyder en række undersøgelser i forbindelse med skolegangen.

Ved budgetlægningen for 2014 blev projekt "Familieiværksættere" iværksat. Det er et undervisningstilbud med fødsels- og forældrekursus til førstegangsførelse. Endvidere har Sundhedsplejen givet tilbud om parterapi med henblik på at øge trivslen i familierne og reducere antallet af skilsmisser. Projekterne er løbende forlænget ved senere budgetlægninger, og ved budgetlægningen for 2020 blev projektet forlænget 2021 ud.

Sundhedsplejen har siden 2014 været en del af et projekt for moderat og svært overvægtige børn. Tilbuddet, som blev forlænget til 2018, viser særdeles gode resultater og har på grund af den store efterspørgsel en ventetid på 6-7 måneder. Ved budgetforliget for 2020-23 er det besluttet at videreføre projektet varigt.

Tandplejen

Den kommunale tandpleje er en kombineret skoletandpleje og småbørnstandpleje, der sikrer at alle børn og unge fra 3-års alderen og til og med det 17. år tilbydes tandpleje og tandregulering efter behov. Herudover tager tandplejen sig af omsorgs- og specialtandpleje for ældre og handicappede, der ikke kan benytte de almindelige tandplejetilbud.

På byrådsmødet den 17. juni 2019 blev der vedtaget en ny struktur på tandplejens område (se beskrivelser af [den nye struktur her](#) eller se <https://www.randers.dk/demokrati/byraad/dagsordener-og-referater/> og vælg datoen 17.juni 2019).

I den nye struktur vil de hidtidige 10 tandklinikker blive samlet til 5 i perioden 2020-22, der vil have til huse på hhv. Thors Bakke, Korshøjskolen, Bjerregrav Skole, Nørrevangsskolen, samt Tirsdalens Skole. Samtidig bibeholdes klinikken på Østervangsskolen som tandklinik for særligt socialt udsatte.

Til dette er der givet en bevilling på 10,6 mio. kr. fordelt med 10,1 mio. i anlæg og udstyr samt en forundersøgelse på 0,5 mio. kr.

Anlægsinvesteringerne er forudsat afdraget over en længere årrække udover budgetperioden. Derfor er der i 2023 teknisk indregnet den forventede besparelse i årene 2024-2032 på 9 mio. kr.; ved de kommende budgetlægninger, vil disse blive fordelt på de følgende år.

Fra 1. oktober 2020 er det ved lov besluttet, at der indføres vederlagsfri socialtandpleje for udsatte borgere; dette tilbud vil blive givet på Østervangsskolen og betyder at samarbejdet med Børsterne, som har været et tilbud baseret på frivillige kræfter, ophører.

Andre sundhedsudgifter

Ved kommuneaftalerne mellem Regeringen og KL for 2013, 2014 og 2015 blev der tilført kommunerne varige midler med henblik på styrkelse af det nære sundhedsvæsen og sikre bedre sammenhæng for patienter med behandlingsforløb på tværs af sektorerne. Beløbet anvendes blandt andet til at reducere antallet af u hensigtsmæssige genindlæggelser, forebyggelige indlæggelser, u hensigtsmæssige akutte korttidsindlæggelser og færdigbehandlede patienter, der optager en seng på sygehusene samt til delvis dækning af den opgaveglidning, der i disse år foregår mellem sygehusvæsenet og kommunerne.

Udenfor servicerammen

Tabellen viser, at der samlet set er budgetteret med udgifter på 378,6 mio. kr. udenfor servicerammen

Aktivitetsbestemt medfinansiering

Kommunerne er medfinansierende på sundhedsområdet, idet der skal betales aktivitetsbestemte bidrag, hver gang en borger i kommunen anvender en sundhedsydelse, hvad enten det er på sygehuset eller under sygesikringen (fx hos praktiserende læge/speciallæger mv.). Se yderligere herom i afsnit 3.2.

Udgifterne til den aktivitetsbestemte medfinansiering er budgetteret således i budget 2021:

Mio. kr.	Udgift	Indtægt	Netto
1.7 Aktivitetsbestemt medfinansiering	378,6	0,0	378,6

Staten opkræver en betaling på baggrund af de borgere, der benytter sig af regionens sundheds tilbud. Kommunerne har ikke mulighed for at kontrollere på cpr-niveau. Det er tidligere aftalt mellem KL og Regeringen, at kommunerne skal have adgang hertil med henblik på blandt andet analyser af indsatser på sundhedsområdet, men som følge af udfordringer i forhold til persondataloven er dette endnu ikke gennemført.

Kommunerne kan dog på overordnet niveau løbende følge med i det overordnede forbrug af de enkelte ydelser via Sundhedsstyrelsens hjemmeside (e-sundhed).

Ved økonomiaftalen mellem regeringen og KL fastlægges et forventet niveau for den kommunale medfinansiering. På baggrund heraf skønner KL efterfølgende over den enkelte kommunes forventede udgifter i budgetåret. På baggrund af skønnet og regnskabserfaringer udarbejdes det lokale skøn for udgifterne.

Såfremt de kommunale bidrag til den aktivitetsbestemte medfinansiering region for region bliver større eller mindre end de forventede betalinger, reguleres beløbet året efter regionsvis mellem kommunerne efter bloktilskudsfordelingen.

Som følge af en statslig omlægning af systemer har det givet problemer for opkrævningen i forhold til aktiviteter, hvorfor opkrævningerne fra 2019 er fastfrosset.

2. Budgetmål i 2021 for Sundheds-, idræts- kulturudvalget på sundhedsområdet (godkendt på mødet den 20. maj 2020)

Sundheds-, idræts- og kulturudvalget godkendte i mødet den 20. maj 2020 at budgetmålene fra 2020 videreføres uændret til 2021.

Budgetmål				
Andelen af rygere falder				
Begrundelse/udbygning				
Rygning er den risikofaktor, hvor forebyggelsesindsatser potentielt kan bidrage mest til at reducere sygdom og dødelighed. I gennemsnit dør en dagligryger mere end 10 år tidligere end en person, der aldrig har røget. Randers kommune har en rygerandel på 18 pct., hvor gennemsnittet i Region Midtjylland er 16 pct.				
Politisk(e) målsætning(er)				
Flere skal mestre eget liv				
Indikator	Vision 2022			Måltal for 2023
	Baseline 2017/2018	Delmåltal 2021	4-årigt måltal for 2022	
MÅL 1: Antal borgere i rygestoptilbud	160	200	300	300
MÅL 2: Andel rygere i Randers kommune	18%	*	16%	*
Status/handlinger ift. at nå mål for vision 2022				
Budgetmålene foreslås videreført uændret				

* Andel rygere i kommunen opgøres i sundhedsprofilen for Region Midtjylland, som offentliggøres hver 4. år. Næste gang i 2022.

Budgetmål
Løft af den fysiske og mentale sundhed
Begrundelse/udbygning
Fysisk aktivitet og bevægelse er omdrejningspunkt, men også den mentale sundhed er i fokus gennem inddragelse af frivillighed, foreningsliv, arbejdsliv, samvær, glæden ved bevægelse og udgangspunkt i den enkeltes livssituation på kurserne. Den mentale sundhed påvirkes positivt gennem oplevelsen af at kunne forbedre de daglige sundhedsvaner. Indgangsvinklen til arbejdet i lokalområderne er 'supersætning' og partnerskaber med henblik på at øge den fysiske og mentale sundhed blandt borgerne. De borgere med mentale udfordringer, der har behov for en indsats i forhold til at mestre dagligdagen, tilbydes kurset "Lær at tackle angst og depression".
Politisk(e) målsætning(er)
Flere skal mestre eget liv

Indikator	Vision 2022			Måltal for 2023
	Baseline 2017/2018	Delmåltal 2021	4-årigt måltal for 2022	
MÅL 3: Antal borgere, der deltager i aktiviteter gennem Sundhedshøj-skolens partnerskaber.	400	500	600	600
Status/handlinger ift. at nå mål for vision 2022				
<i>Budgetmålet foreslås videreført uændret</i>				

Budgetmål
Kost/overvægt – Færre med usundt kostmønster og ingen stigning i antallet af svært overvægtige
Begrundelse/udbygning
<i>Kosten spiller en stor rolle i befolkningens sundhedstilstand. Usund kost er blandt andet forbundet med en øget forekomst af type 2-diabetes, svær overvægt og kortere levealder. Der er stor social ulighed i kostvaner. Sammenlignet med hele Region Midtjylland er der en signifikant større andel med usundt kostmønster i Randers Kommune.</i>
Politisk(e) målsætning(er)
Flere skal mestre eget liv

Indikator	Vision 2022			Måltal for 2023
	Baseline 2017/2018	Delmåltal 2021	4-årigt måltal for 2022	
MÅL 4: Andelen af borgere med usundt kostmønster skal reduceres Målet for 2022 er 15 pct. med usundt kostmønster, svarende til andelen i hele Region Midtjylland, mod den nuværende andel i Randers Kommune på 17 pct. Måles når næste sundhedsprofil for Region Midtjylland offentliggøres i 2022.	17%	*	15%	*
MÅL 5: Ingen stigning i andelen af svært overvægtige * Svær overvægt anses for at være en af de største udfordring for folkesundheden, mens moderat overvægt især er relevant i et forebyggelses-perspektiv. Et væggtab kan være en meget vanskelig opgave for den enkelte, ligesom et solidt og varigt væggtab tager lang tid at gennemføre. Det er vigtigt at forebygge, at moderat overvægtige ikke udvikler svær overvægt. Siden 2010 har der	19%	*	19%	*

været en stigning i andelen af svært overvægtige i Randers Kommune. Målet for 2021 er, at stigningen i andelen af svært overvægtige standses og bibeholdes på 19 %. Måles når næste sundhedsprofil for Region Midtjylland offentliggøres i 2022.				
Status/handlinger ift. at nå mål for vision 2022				
Budgetmålet foreslås videreført uændret				

* Der offentliggøres kun tal hver 4. år, hvilket sker i sundhedsprofilen for Region Midtjylland, som offentliggøres hver 4. år. Næste gang i 2022.

Budgetmål				
Social ulighed i sundhed skal nedbringes				
Begrundelse/udbygning				
<p>Rehabiliteringsenheden ønsker et øget fokus på ulighed i sundhed ved at øge antallet af særligt tilrettelagt indsatser for borgere med lav sundhedskompetence. Sundhedsplejen arbejder med at nedbringe den sociale ulighed i sundhed gennem en effektiv og rettidig indsats for de familier, som har de dårligste forudsætninger for at sikre deres børn en tryk og sund opvækst. Der er fokus på at øge antallet af indsatser overfor målgruppen.</p>				
Politisk(e) målsætning(er)				
Flere skal mestre eget liv				
Indikator	Vision 2022			Måltal for 2023
	Baseline 2017/2018	Delmåltal 2021	4-årigt måltal for 2022	
MÅL 6: Nye indsatser for kronikere (KOL, hjerte, Diabetes, ryg) med lav sundhedskompetence Der laves i dag 40 screeninger af sundhedskompetence-niveauet og målet ved udgangen af byråds-perioden er, at der er udviklet og implementeret 4 nye indsatser.	40	42	44	44
MÅL 7: Udvikling og implementering af indsatser for sårbare og udsatte gravide og små-børnsfamilier "Babyklubben" i Nordbyen og indsatsen for sårbare gravide er iværksat. Målet er at der ved udgangen af byrådsperioden er mindst 6 forskellige indsatser for forskellige målgrupper.	2	3	6	6
MÅL 8: "Fælles gravidteam for sårbare gravide", som blev etableret i 2016 er blevet godt forankret og iværksættes for alle gravide, hvor det er relevant.	20	75	100	100

Der blev i 2017 afholdt ca. 20 netværksmøder og dette forventes ved udgangen af byrådsperioden øget til 100.

Status/handlinger ift. at nå mål for vision 2022

Budgetmålene foreslås videreført uændret.

3. Tal og forudsætninger

3.1 Hovedtal på driften

Nedenstående tabel viser budgettet fra 2021 til 2024 (i 2021-priser).

Mio. kr. 2021-priser	2021	2022	2023	2024
Sundhedsområdet	495,0	492,9	492,2	492,9
Serviceammen	116,4	114,3	113,6	114,3
Vederlagsfri fysioterapi	26,2	26,2	26,2	26,2
Rehabilitering	23,1	23,1	23,1	23,1
Sundhedsfremme og forebyggelse	11,4	11,2	11,1	11,1
Andre sundhedsudgifter	5,3	5,2	5,2	5,2
Sundhedspleje	15,9	14,4	14,4	14,4
Tandpleje	34,5	34,2	33,6	34,3
Uden for serviceammen	378,6	378,6	378,6	378,6
Medfinansiering på sundhedsområdet	378,6	378,6	378,6	378,6

Tabellen viser, at udgifterne fra 2021 til 2022 falder, hvilket primært skyldes tidsbegrænsede bevillinger projekterne Familieiværksætterne og PREP (parterapi) samt psykologindsats til unge; desuden betyder de tidligere vedtagne effektiviseringsbesparelser, manglende prisfremskrivning en reduktion i udgifterne.

3.2 Ændringer over år

I budgettet for 2020-23 blev der vedtaget en række besparelser, hvoraf nogle enkelte stiger fra 2020 til 2021 eller senere.

Disse er

1. Bortfald af bevilling fra 2022 til Projekt Familieiværksættere og PREP – hhv. 1.350.000 kr. vedr. Familieiværksættere og 150.000 kr. vedr. PREP fra 2022.
Udvalget har fremsendt ønske til budgetforhandlingerne om at gøre denne bevilling permanent.
2. Bortfald af bevilling til psykologindsats for unge fra 2022 på 500.000 kr.
Udvalget har fremsendt ønske til budgetforhandlingerne om at gøre denne bevilling permanent.
3. Besparelse vedr. sundhedsplejen, hvor der i 2020 er gennemført en besparelse på 25.000 kr. på uddannelsesbudgettet, der fra 2021 stiger til 60.000 kr.

4. Besparelser i sundhedsteamet, der var på 49.000 kr., stiger i 2021 med 49.000 kr. til 98.000 kr. og der er indlagt yderligere besparelser i 2022 og 2023, således at besparelsen i 2022 stiger med yderligere 114.000 kr. til 212.000 kr. og i 2023 med 104.000 kr. til 316.000 kr.

Ikke alle disse besparelser er fuldt udmøntet endnu.

3.3 Budgetforudsætninger

Lovgrundlag

Lovgrundlag på Medfinansieringsområdet	Sundhedsloven, herunder særligt §§ 13 og 14 omkring finansiering. Endvidere findes bestemmelser i Lov om regionernes finansiering med tilhørende bekendtgørelser mv.
Lovgrundlag på tandpleje- og sundhedsplejeområdet	Sundhedsloven: Forebyggelse og sundhedsfremme: Kapitel 35, §119 Sundhedspleje: Kapitel 36, §§ 120-126 Tandpleje: kapitel 37, §§ 127-137. Genoptræning og Vederlagsfri fysioterapi: kapitel 39, §140 og kap. 39a, §140a-b Finansiering af sundhedsydelser: kapitel 77, §§247-251a

Budgettet baserer sig på en fremskrivning af tidligere budgetter tilrettet med byrådets tillægsbevillinger med undtagelse af medfinansieringsområdet.

4. Nøgletal, takster m.m.

4.1 Nøgletal

<i>Regnskab 2019</i>	Udgifter til genoptræning og forebyggelse pr. indbygger	Udgifter til sundhedspleje og tandpleje pr. 0-18 årige
Københavns Kommune	3.678	3.070
Odense Kommune	4.374	2.921
Esbjerg Kommune	5.383	2.632
Randers Kommune	4.342	2.412
Aarhus Kommune	3.858	2.816
Aalborg Kommune	3.593	3.001
Vægtet gennemsnit, 6 byerne	3.958	2.909

Af nøgletallene ses at Randers kommune har den 3. højeste udgift til genoptræning og forebyggelse, hvilket primært skyldes aldersstrukturen i kommunerne, som medvirker til at udgifterne til

genoptræning er højere i Randers end i kommuner med en befolkning med lavere gennemsnitsalder (mange unge).

I forhold til udgifter til sundhedspleje og tandpleje ligger forbruget pr. 0-18 årig i Randers væsentligt lavere end i de øvrige 6-by-kommuner.

4.2 Takster

	Takst for 2020	Takst for 2021
Omsorgstandpleje: forpligter kommunerne til at tilbyde forebyggende og behandlende tandpleje til personer, der på grund af nedsat førlighed eller vidtgående fysisk eller psykisk handicap kun vanskeligt kan udnytte de almindelige tandplejetilbud. Egenbetalingen udgør	540	540*
Specialtandpleje: for udviklingshæmmede og sindslidende. Egenbetaling udgør	2.010	2.010*

* Taksterne reguleres iht. Bekendtgørelse nr. 179 af 28. februar 2012, § 29, én gang årligt i oktober på grundlag af satsreguleringssatsen, hvorfor den nævnte sats for 2021 blot angives som taksten i 2020.